

Open State Programma 2013-2015

Open State anno 2013	2
Transparantie en openheid	3
Open data en open overheid	3
<i>Nederland</i>	4
<i>Europa</i>	4
<i>Internationaal</i>	5
Open Politiek en Transparantie	5
Apps voor Democratie II.....	6
WieKiesJij?	7
Transparency Camp Europe	8
Open Spending	8
Open Onderwijs Data	10
Open Zorg Data	12
Open Cultuur Data	14

Contact: Arjan El Fassed, arjan@openstate.eu, <http://openstate.eu>

Open State anno 2013

De Open State Foundation maakt zich sinds 2006 sterk voor meer transparantie en digitale participatie in Nederland. Met de ontwikkelaars community Hack de Overheid worden evenementen georganiseerd gericht op de toepassing van open data. De netwerken open onderwijs data, open cultuur data en open zorg data zorgen voor ondersteuning van de sector met de ontsluiting van open data en het ondersteunen van ontwikkelaars bij het maken en verspreiden van nieuwe toepassingen.

Open State is de enige organisatie in Nederland die een gemeenschap vertegenwoordigt van her gebruikers en ontwikkelaars van open data toepassingen. Open State kan daarmee de verbinding leggen tussen data, maatschappelijke problemen, technische ontwikkelaars, burgers en bedrijven. Daarmee is Open State in staat om bewijsvoering te leveren die overtuigend genoeg is voor verschillende overheden om maatschappelijk en economisch relevante open datasets te ontsluiten.

De ervaring van Open State en de Hack de Overheid gemeenschap leert dat het bij elkaar brengen van datahouders, experts, burgers en ontwikkelaars duurzame resultaten oplevert. Door het ontwikkelen en tonen van voorbeelden en door te laten zien dat zelf-doen effectief is, zijn we in staat gebleken overheden te overtuigen om datasets vrij te geven en de kwaliteit van datasets te verbeteren.

Pas als overheden voorbeelden zien van mogelijke toepassingen raken ze overtuigd om meer data te ontsluiten. Tegelijkertijd dient de community van her gebruikers goed geïnformeerd worden over de inhoud en mogelijkheden van verschillende (nieuwe) open data en geprikkeld worden in het ontwikkelen van maatschappelijk en economisch relevante toepassingen. Daarbij komt de belemmering dat overheden en bureaucratische instituties van nature niet geneigd zijn om veel informatie bloot te leggen.

In ons dagelijks werk ervaren wij de groeiende maatschappelijke behoefte aan een organisatie als Open State. Het speelveld van de open data beweging in Nederland is klein en er wordt richting politiek Den Haag nauwelijks invloed uitgeoefend op beleid. Ter vergelijking: in de VS heeft de Amerikaanse president onlangs een historisch besluit genomen waarmee hij overheden verplicht hun data vrij te geven in een formaat dat leesbaar is door en voor computers, om hiermee openheid en publieke toegankelijkheid tot overheidsinformatie een standaard te maken. Nederland loopt op dit gebied mijlenver achter. Dat willen wij veranderen.

In een tijd van economische crisis, werkloosheid, noodzakelijke kostenbesparingen, dalend vertrouwen van burgers in de overheid en verdergaande noodzaak tot burgerparticipatie is het van belang dat ook in Nederland net als in de VS het gaspedaal diep wordt ingetrapt. Het ontsluiten van data verbetert transparantie en de kwaliteit van besluitvorming van overheden, doordat de mogelijkheden voor inspraak en participatie zullen

toenemen. En het zorgt uiteindelijk voor meer efficiënte publieke dienstverlening. Dit vergt niet alleen dat overheidsinstellingen informatie by default beschikbaar stellen in een toegankelijk formaat. Het vereist ook noodzakelijke nieuwe wetgeving. Terwijl dit proces traag gaat, zien we dagelijks het belang voor transparantie en openheid toenemen.

Transparantie en openheid

Een gezonde democratie vereist goed geïnformeerde burgers. Betrokken burgers zijn belangrijk voor een levende democratie, want zij verlenen legitimiteit door te stemmen, zij houden volksvertegenwoordigers en overheidsinstanties scherp en zorgen dat zij zich gecontroleerd weten, en zij hebben een belangrijke rol in de inkleuring van beleid.

Zonder transparantie kunnen burgers geen goed zicht krijgen op de werking van overheden. Laat staan dat zij als actieve burgers volwaardig kunnen participeren in het publieke domein. Transparantie is niet alleen een middel om tot een beter bestuur te komen, maar vooral als een noodzakelijke voorwaarde om de legitimiteit van en het vertrouwen in een overheid of openbaar bestuur te bevorderen.

In de moderne democratie ontstaan nieuwe verhoudingen waarin openheid, openbaarheid en omgangsvormen van overheden een grote rol spelen. Open technologie is een belangrijke drijfveer voor innovatie en is van belang om een open overheid te kunnen realiseren: transparantie, burgerparticipatie en verantwoording. Met de inzet van open toegang tot informatie (open data) en technologie wordt publieke dienstverlening verbeterd.

De technische inrichting van processen bij overheden bepalen vaak in hoeverre informatie en data daadwerkelijk beschikbaar zijn voor mensen. Het toegankelijk maken en het beschikbaar stellen van open data hoort daarbij. Evenals de stimulans om die informatie op een nieuwe, creatieve manier toe te passen. Overheidsinformatie kan zo leiden tot economisch en maatschappelijk rendement.

Open data en open overheid

In elke democratie zullen politici en burgers besluitvorming, gemaakte afwegingen en het proces moeten kunnen volgen en begrijpen. Informatievoorziening zou geen onderdeel moeten zijn van het politieke spel. Idealiter hoort het vanzelfsprekend en in beginsel voor iedereen openbaar en toegankelijk te zijn. Parlementaire en politieke informatie zal toegankelijk moeten zijn voor politici en burgers. Civil society en media spelen daarbij een belangrijke rol. Dat vraagt om een andere, meer open houding van politici en bestuurders in de omgang met informatie en met elkaar. Die meer open houding draagt bij aan het verhogen van de geloofwaardigheid, niet alleen van politici maar van het hele politieke systeem.

Een groot aantal landen, waaronder vrijwel alle Europese landen, de VS maar ook landen in Afrika, Azië en Latijns Amerika, zijn zeker sinds het Open Government Initiative, bezig beleid en actieplannen te ontwikkelen met betrekking tot open overheid. Nederland heeft zich met 56 andere landen aangesloten bij dit initiatief. Er bestaan echter grote verschillen tussen intenties van overheden en daadwerkelijke praktijk.

In de meeste aangesloten landen, waaronder Nederland, bieden overheden vrijwillig datasets op de door hun zelf gekozen platformen. Overheidsinformatie wordt nog niet by default als open data ontsloten. De beschikbaarheid van overheidsinformatie als open data komt eerder door actieve beïnvloeding van parlementariërs, burgergroepen, non-gouvernementele organisaties of bedrijven. Daarvoor moeten zij in staat zijn overheden te overtuigen van het belang van het ontsluiten van gegevens en zullen daarvoor bewijsvoering moeten hebben.

Nederland

Hoewel Nederland sinds 2010 een open data-beleid en sinds september 2011 een open dataportaal heeft, loopt Nederland nog ver achter op ontwikkelingen in de VS en bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk. In een tijd van economische crisis, werkloosheid, noodzakelijke kostenbesparingen, dalend vertrouwen van burgers in de overheid en verdergaande noodzaak tot burgerparticipatie is het van belang dat ook in Nederland het gaspedaal diep wordt ingetrapt.

Dit vergt niet alleen dat overheidsinstellingen informatie *by default* beschikbaar stellen in een toegankelijk formaat, het vereist ook noodzakelijke nieuwe wetgeving. In 2013 zal het ministerie van Binnenlandse Zaken in het kader van het Open Government Partnership een actieplan presenteren en er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe Wet Openbaarheid van Bestuur. Hierbij is een cultuurverandering bij de overheid essentieel. Het vergt bovendien een andere manier van omgaan met overheidsinformatie.

Europa

De Europese Unie is een unieke, maar ook complexe organisatie. Daarom is een transparante besluitvorming extra belangrijk. Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie regelt het recht op toegang tot documenten van de Raad, de Commissie en het Europees Parlement.

Op basis van het Europese transparantiebeginsel moeten Europese en nationale overheden informatie aan burgers geven. Transparantie heeft twee belangrijke functies: het maakt het gemakkelijker om goede beslissingen te nemen, en het zorgt er voor dat buitenstaanders kunnen zien wat zich afspeelt binnen de overheid.

Burgers kunnen op verschillende manieren van profiteren: als burger, als deelnemer in het economisch leven, en als privépersoon. Overheden moeten dus op zo'n manier transparantie bieden, dat de rechten van burgers in alle drie die

hoedanigheden gegarandeerd zijn. Het ontsluiten van overheidsinformatie staat al sinds 2011 op de agenda van de Europese Commissie.

Neelie Kroes, vice-president van de Europese Commissie en al lang voorvechter voor meer transparantie ten opzichte van internet en data, zegt hierover: 'Het vrijgeven van data betekent het creëren van mogelijkheden op zakelijk gebied, het creëren van banen en het opbouwen van gemeenschappen.'

Dit jaar is een nieuwe Europese richtlijn met betrekking tot overheidsinformatie vastgesteld. Lidstaten zijn verplicht om alle (openbare) overheidsinformatie voor hergebruik beschikbaar te stellen. De informatie moet in een open en machine leesbaar formaat (samen met metagegevens) beschikbaar worden gesteld. De lidstaten moeten de richtlijn voor 18 juli 2015 implementeren in hun eigen wetgeving.

Internationaal

In september 2011 werd het Open Government Partnership gelanceerd. Hiermee werden landen opgeroepen overheidsinformatie te delen, burgerparticipatie te bevorderen en nieuwe technologie te gebruiken om overheden meer open, effectief te maken en om ze ter verantwoording kunnen roepen. Het initiatief kwam vanuit de VS en landen die als eerste aansloten waren Brazilië, Indonesië, Mexico, Noorwegen, Filipijnen, Zuid Afrika en het Verenigd Koninkrijk. Inmiddels hebben zo'n 60 landen zich aangesloten waarvan 54 landen momenteel actieplannen op het gebied van open overheid ontwikkelen. In 1990 hadden slechts 13 landen wetgeving vergelijkbaar met de Nederlandse Wet Openbaarheid van Bestuur. Eind 2011 stond dit aantal op 105. De werking van dit soort recht-op-informatie wetgeving werkt niet overal het zelfde en in een aantal landen wordt de wet niet gehandhaafd.

Open Politiek en Transparantie

Het transparantie programma van Open State is gericht op het vergroten van digitale transparantie bij overheden en politiek op alle niveaus - van lokaal, regionaal, nationaal, Europees en internationaal niveau. Waar Open State programma's als open onderwijs en open cultuur gericht zijn op het vergroten van de doelmatigheid van deze thema's, is het transparantie programma gericht op het vergroten van toegankelijkheid van overheidsinformatie, inspraak en politieke besluitvorming en verantwoording.

Het transparantie programma van Open State is gericht op het vergroten van digitale transparantie bij overheden en politiek op alle niveaus - van lokaal, regionaal, nationaal, Europees en internationaal niveau. Waar Open State programma's als open onderwijs en open cultuur gericht zijn op het vergroten van de doelmatigheid van deze thema's, is het transparantie programma gericht op het vergroten van toegankelijkheid van overheidsinformatie, inspraak en politieke besluitvorming en verantwoording.

Om maximaal effect te sorteren zet Open State een mix van instrumenten in:

- (1) Het vertegenwoordigen van een gemeenschap van her gebruikers en ontwikkelaars;
- (2) Beleidsbeïnvloeding ten behoeve van digitale transparantie, openbaarheid van bestuur en het ontsluiten van open data van politieke actoren in de (semi)publieke sector ter bevordering van transparantie, burgerparticipatie, hergebruik, publieke dienstverlening en verantwoording;
- (3) Het ondersteunen van politieke organen met de ontsluiten van transparantie data als open data. Hierbij wordt zo veel mogelijk de ontsluiting duurzaam en up-to-date gerealiseerd, vanuit een juridisch kader dat onbeperkt hergebruik toelaat;
- (4) De ontwikkeling van een centrale omgeving van transparantie gerelateerde data welke vrij her te gebruiken zijn. In deze omgeving (API) kan van diverse overheidslagen in binnen en buitenland onder meer politieke gegevens, publieke / media gegevens, financiële gegevens en lobby gegevens worden ontsluiten. Deze omgeving dient tevens als testomgeving van de data ontsloten door politieke organen;
- (5) Het organiseren van evenementen en activiteiten waarbij kennisuitwisseling en kennisoverdracht centraal staan, ontwikkelt netwerken rond technologie en transparantie met (internationale) partners en experts. Denk aan Apps voor Democratie, hackathons, samenwerking met Sunlight Foundation en Transparency Camp Europe;
- (6) Het bouwen en verduurzamen van een gemeenschap van her gebruikers en toe passers van open data gericht op transparantie, burgerparticipatie en verantwoording. Het ontwikkelt netwerken, organiseert diverse competities en challenges rond applicaties gericht op transparantie, burgerparticipatie en verantwoording en ontwikkelt, indien nodig, toepassingen hiervoor in eigen beheer;
- (7) Het ontwikkelen van een beperkt aantal publieksgerichte platformen op basis van deze infrastructuur, zoals NuPubliek, WieKiesJij en Politwoops. Deze platformen kunnen zowel lokaal, nationaal als internationaal een groot publiek aan te spreken. Deze platformen ontwikkelen ook een zelfstandig verdienmodel.

Apps voor Democratie II

In navolging van het succesvolle evenement 'Apps voor Democratie' in september 2012 organiseert Open State in september 2014 'Apps voor Democratie II'. In de aanloop naar het evenement zal Open State een traject initiëren om ervoor te zorgen dat de betrokkenheid van de community van creatieve ontwikkelaars met parlementaire en open data verduurzaamt en het maatschappelijk rendement optimaal is.

Wij assisteren democratische instituties, zoals de Tweede Kamer en Eerste Kamer, met het ontsluiten van data en organiseert een netwerk dat actief gebruik gaat maken van deze data om maatschappelijke meerwaarde te creëren. Dat doen we door de ontwikkeling van een open database met politieke en parlementaire open data (transparantie API), het organiseren van competities en challenges en een groot evenement zoals 'Apps voor Democratie II', een publieksgericht evenement waarmee de deuren van het parlement letterlijk en virtueel worden opengezet.

Tijdens dit evenement gaan ontwikkelaars aan het werk met nieuw beschikbaar gestelde open data en worden toepassingen getoond en concepten gecreëerd op basis van de door de Tweede Kamer beschikbaar gestelde open data. Het resultaat van het netwerk, kennisuitwisseling, de competities en challenges zijn actieve betrokkenen die gebruikmaken van beschikbare open data op het gebied van democratische transparantie en de ontwikkeling van gebruiksklare toepassingen. Daarnaast werkt Open State samen met diverse media om het gebruik van deze politieke en voor de democratie essentiële data te bevorderen. Europa

Ook op Europees niveau is een veelheid aan parlementaire data. Omdat de Nederlandse politiek vervlochten is met de rol van Europese instituties is het van belang dat ook relevante parlementaire data eenvoudig en goed gedocumenteerd beschikbaar is. Daarom verwerkt Open State in de transparantie API ook de data van het Europees parlement. Door nationale parlementaire data samen te voegen in een API met Europese parlementaire data worden nieuwe inzichten mogelijk gemaakt en kunnen nieuwe toepassingen worden ontwikkeld.

WieKiesJij?

Daarnaast heeft Open State een verkiezingstool, 'WieKiesJij' is een voorkeurstemhulp. Voorkeurstemmen geven een rechtstreeks mandaat aan een politicus. Slechts weinig Kamerleden behalen de ongeveer 16.000 voorkeurstemmen die nodig zijn om 'op eigen kracht' in de Tweede Kamer te komen, aangezien meer dan 80% van de kiezers op de lijsttrekker of de eerste vrouw stemt.

Met Wiekiesjij.nl proberen we meer aandacht voor de rest van de lijst te creëren. Op basis van profielen adviseert de site welke kandidaat het beste bij een kiezer past. Wiekiesjij laat kiezers kennismaken met de vele gezichten achter de vaak beter bekende lijsttrekkers. Zeker op het gebied van verkiezingen die wat verder weg liggen voor kiezers, zoals het Europees parlement, is dit een tool die de kiezer dichterbij de burger brengt. Met nieuwe Europese verkiezingen in aantocht ontwikkelt Open State een manier waarop de Wiekiesjij technologie handig over te nemen is in verschillende landen.

Open State bouwt daarom een platform om het her gebruik van de Wiekiesjij technologie lokaal, nationaal en internationaal te stimuleren en aan breed

(internationaal) publiek toegang te bieden aan politieke data die onttrokken kan worden uit de implementatie van WieKiesJij.

Transparency Camp Europe

In juli 2014 organiseert Open State 'Transparency Camp Europe'. De Amerikaanse counterpart van Open State, Sunlight Foundation, organiseert dit evenement sinds 2009 succesvol in de VS. Samen met hen brengen we dit evenement, de zogenaamde unconference naar Amsterdam. Informeel bekend als TCamp is een evenement waar de open overheid beweging bij elkaar komt, ICT-technen, ontwikkelaars, beleidsmakers, datajournalisten en politici spreken met elkaar over obstakels en kansen voor transparantie en open overheid.

In veel landen, met name ontwikkelingslanden, staat open data nog in de kinderschoenen, maar nemen ontwikkelingen, gezien de potentiële kansen die op dit vlak liggen voor politieke en democratische transparantie en economische en maatschappelijk rendement, een vlucht. Open State is voornemens om ook internationaal parlementaire instituties te assisteren met het ontsluiten van parlementaire data. Dat doen we door een inventarisatie te maken van verschillen tussen parlementen hoe de informatiehuishouding is georganiseerd.

Tevens zullen we net als dat we gedaan hebben met de Tweede Kamer parlementen kunnen ondersteunen met het beschikbaar stellen van parlementaire data. Om parlementariërs in diverse landen te ondersteunen, biedt Open State kennisuitwisseling en kennisoverdracht en is Open State in staat netwerken te organiseren die toepassingen kunnen ontwikkelen of reeds bestaande toepassingen kunnen implementeren op de lokale informatiehuishouding.

Gezien de centrale ligging van Amsterdam, is Open State voornemens om tijdens TCamp Europe in 2014 ook groepen, parlementariërs en beleidsmakers uit Afrika en Azië te betrekken. Kennisuitwisseling, conceptontwikkeling is belangrijk om zowel op nationaal niveau als internationaal niveau het maatschappelijk rendement van open politieke en parlementaire data te versnellen. Hoe beter voorbeelden van toepassingen en gebruik van open data worden gedeeld, des te beter de mogelijkheden en kansen die open data bieden voor democratie en transparantie benut kunnen worden.

Open Spending

Door de financiële crisis en bijhorende bezuinigingen is er meer behoefte dan ooit aan openheid over financiële onderwerpen van de overheid. Financiële overheidstransparantie behoort de nieuwe norm te worden. Bij Nederlandse overheden is een schat aan informatie aanwezig in de financiële administratie. Budget, jaarverslagen, inkomsten, bestedingen, ontvangsten en uitgaven zorgen voor sturing en verantwoording binnen de overheid.

Het ontsluiten en standaardiseren van deze financiële data van overheden zorgt er voor dat iedereen direct inzicht heeft in financiële informatie van overheden. Op deze manier kunnen eenvoudig vergelijkingen gemaakt worden tussen de uitgaven van verschillende overheden (benchmarks). Dit heeft als voordeel dat controles gedaan kunnen worden op onder meer de effectiviteit van de uitgaven en de prijs-kwaliteit verhouding.

De huishoudboekjes van overheden, gemeenten, provincies, ministeries en andere bestuurslagen moeten voor iedereen open en toegankelijk zijn. Door financiële gegevens volledig inzichtelijk en transparant te ontsluiten is het mogelijk om tot op detail niveau uitgaven en inkomsten te bekijken en met elkaar te vergelijken.

Het volledig inzichtelijk maken van financiële data biedt kansen om de uitgaven van overheden te toetsen en te controleren. Op het moment dat financiële gegevens op dezelfde manier verwerkt en gepresenteerd worden is het mogelijk een overheidsinstantie te wijzen op mogelijke kostenbesparingen en alternatieven aan te dragen om de uitgaven beter te besteden. Daarnaast kunnen ook overheden financiële cijfers van andere overheden doornemen en uitgaven vergelijken.

In het buitenland, en met name het Verenigd Koninkrijk, wordt er al jaren volop gewerkt met financiële transparantie bij overheden. Deze voorbeelden uit het buitenland leren dat het ontsluiten van financiële informatie door overheden als 'open data' zorgt voor een transparantere en efficiëntere overheid. Een lichte vorm van open spending wordt in diverse landen gedaan vanuit het open spending initiatief van de Open Knowledge Foundation. De open source techniek die daarvoor wordt gebruikt was voor de Nederlandse context niet bruikbaar. Ook zijn er in het VK initiatieven als Openlylocal.com met financiële data over 163 gemeenten.

Met het ontsluiten van de financiële data van het Stadsdeel Centrum is Open State een traject gestart waarin meerdere overheden hun financiële informatie ontsluiten. De data worden gepresenteerd in de CBS IV3 standaard. De data die door het Open Spending initiatief vrijkomen, kunnen gebruikt worden om nieuwe toepassingen te ontwikkelen, zoals apps en datavisualisaties. Bovendien worden fraude- en corruptiepreventie zowel als een efficiëntere overheid mogelijk gemaakt. Dit komt doordat politici, ambtenaren, onderzoekers, journalisten en burgers financiële cijfers kunnen vergelijken.

Door financiële gegevens in te laden van andere overheden, waaronder gemeenten, provincies en stadsdelen, wordt het platform direct waardevol voor overheden. Immers er ontstaan benchmarks en overheden kunnen snel en eenvoudig hun uitgaven uitzetten tegen andere overheden en de gemiddelden van die overheden.

Open State zet de komende twee jaar de volgende mix van instrumenten in om deze doelen te bereiken:

(1) Het verbinden van data-bezitters (overheden op vier bestuursniveaus), data-gebruikers (overheden, programmeurs, vormgevers, journalisten, onderzoekers), data-eindgebruikers en de verbinding met onze Hack de Overheid-community van (her) gebruikers;

(2) Het leiden van de lobby voor meer financiële transparantie en deelnemende overheden;

(3) Het stimuleren van her gebruik van open spending data door het organiseren van competities en challenges en evenementen als twee grote hackathons per jaar. En indien nodig door de ontwikkeling van toepassingen in eigen beheer;

(4) Het verzamelen, produceren en delen van kennis, ervaring en expertise op het gebied van ontsluiting van onderwijsdata en hergebruik in netwerkverband;

(5) Het begeleiden van de (semi)publieke sector op het gebied van financiële transparantie bij het verantwoord en duurzaam ontsluiten van open spendingdata;

(6) Het doorontwikkelen en vrijgeven van openspending data middels onze community-led Open Spending API.

Parallel worden het platform gebouwd, overheden belobbyd en data van gemeenten, provincies en ministeries ingeladen. De database architectuur wordt aangepast zodat meerdere overheden spending data op uniforme wijze worden ingeladen en bewaart; daarnaast worden er op data niveau benchmarks ontwikkeld die gebruikers in staat stellen op deelniveau vergelijkingen te maken; deze database architectuur wordt ontsloten middels een koppelvlak waar ook externe partijen gebruik van kunnen maken en de grafische portaal wordt aangepast om het voor gebruikers mogelijk te maken om vergelijkende analyses te maken.

Open Onderwijs Data

In november 2011 werd het netwerk Open Onderwijs Data gelanceerd. Doel van dit netwerk is meer open onderwijs data en meer gebruik van deze data. Open data is de sleutel tot een transparantere, efficiëntere, effectievere en rijkere onderwijssector. Het onderwijs is, na zorg, de twee na grootste post op de rijksbegroting.

Het is vanzelfsprekend dat burgers inzicht verlangen in waar het belastinggeld naartoe gaat en hoe het wordt besteed. Aangezien nagenoeg elke burger in Nederland op een zeker moment onderdeel is van het onderwijssysteem is het van belang inzicht te geven in welke informatie er precies wordt verzameld en die informatie waar mogelijk vrij te geven.

Dankzij het werk van Open State en het Open Onderwijs Data netwerk zien inmiddels overheden en uitvoeringsorganisaties ook het belang van open data

voor transparantie als voor effectiviteit. Van de staatssecretaris OC&W tot informatiemanagers van belangrijke instanties als DUO, de Onderwijsinspectie als het College voor Examens zeggen open data hoog op de agenda te hebben.

Op dit moment is het technisch goed mogelijk om data up to date, open beschikbaar te stellen. Overheden zijn echter niet gewend dit op grote schaal te doen. In het Open Onderwijs Data netwerk zijn mensen en organisaties die deze kennis, kunde en ervaring wel in huis hebben. Door de belangrijke overheidspartijen met betrekking tot onderwijs in het netwerk te betrekken, kunnen zorgen we samen voor meer en kwalitatief hoogstaande open data.

Open data draagt bij aan transparantie omdat data die open beschikbaar is makkelijk inzichtelijk kan worden gemaakt voor iedereen door programmeurs en vormgevers die toepassingen maken. Open data draagt bij aan efficiëntie omdat toegankelijkheid van informatie vergroot en omdat het analyseren van data om efficiëntie te bevorderen wordt vergemakkelijkt. Wanneer data open beschikbaar is zullen we uit verschillende analyses sneller inefficiënte processen signaleren kan het rendement van verschillende processen binnen de sector gemakkelijk worden verhoogt.

Wanneer educatieve standaarden en onderwijs content open beschikbaar worden gemaakt kunnen ontwikkelingen als Learning Analytics en gepersonaliseerd onderwijs een vlucht nemen. Metadatering is op dit gebied van groot belang en het is aan de overheid, als opdrachtgever van het onderwijs, om inzicht te geven in het verplichte curriculum, leerdoelen en leerlijnen. Met deze data kan onderwijscontent worden gemetadateerd en gemakkelijk opgenomen worden in verschillende systemen die de effectiviteit binnen onderwijs instellingen danig verhogen. Dit is een van de voorbeelden waarin duidelijk wordt dat open data de ontwikkeling van slimme technische systemen ten behoeve van de onderwijspraktijk kan ondersteunen. Meer en diepere analyse van onderwijsdata draagt ook bij aan meer effectiviteit. Ook hier geldt dat derden analyses kunnen uitvoeren die mogelijk bijdragen aan de effectiviteit van de sector.

Als we slimmer gaan organiseren is er voor de professionals in het onderwijs weer meer ruimte voor het primaire proces: het ontwikkelen van onderwijs content, het overdragen van kennis en kunde en het begeleiden van het leerproces. Daarnaast kan met nieuwe technologie, die gebruik maakt van open data veel makkelijker kennis en kunde worden meegenomen uit verschillende hoeken. Docenten, leerlingen en studenten kunnen naast boeken allerlei content gaan gebruiken om kennis en kunde op te doen. Bedrijven kunnen makkelijk betrokken worden bij het onderwijs en inspelen op de actualiteit wordt makkelijker. Hiermee wordt het onderwijs verdiept en verrijkt en sluit het beter aan bij de samenleving van nu en de arbeidsmarkt.

Open data heeft verschijneden voordelen, maar er liggen ook risico's op de loer. Het is voor overheden dus lang niet altijd makkelijk om over te gaan tot het openen van data. Daarnaast is de overheid geen expert op dit gebied. Het intern ontwikkelen van open data processen kost daarom veel tijd en geld. Ondanks het

erkende belang van open data gaan de ontwikkelingen op dit gebied lang niet zo snel als ze zouden kunnen. Dit is zonde, want open data biedt belangrijke kansen om te bezuinigen. Daarnaast is het in tijden van crisis van belang om onderwijs zo effectief mogelijk te organiseren, zodat de markt wordt verrijkt met goed en passend opgeleide krachten.

Het netwerk Open Onderwijs Data heeft zich daarom ten doel gesteld zich in te zetten voor meer open onderwijsdata en meer gebruik van open onderwijs data. Om dit doel te bereiken zetten wij verschillende instrumenten in, daarnaast onderscheiden wij verschillende thema's waarop we in meer of mindere mate actief zijn. Daarbij richt Open State zich op (1) kwaliteitsdata onderwijs instellingen en instituties; (2) Open Educatieve Standaarden, waarmee het onderwijsbegrippenkader wordt geboost; (3) Open Content in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs; (4) Open Content in het hoger onderwijs, met name MOOC's en Open Courseware; (5) Open Access, Open Science.

Open State zet de komende twee jaar de volgende mix van instrumenten in om haar doelen te bereiken:

- (1) Het verbinden van data-bezitters (overheden en marktpartijen), data-gebruikers (overheden, programmeurs, vormgevers, journalisten, onderzoekers), data-eindgebruikers (o.a. in de vorm van apps en andere online toepassingen; docenten, leerlingen, ouders, bestuurders, studenten etc.) en de verbinding met onze Hack de Overheid-community van (her) gebruikers;
- (2) Het leiden van de lobby voor meer open onderwijsdata;
- (3) Het stimuleren van her gebruik van open onderwijs data door het organiseren van competities en challenges en evenementen als twee grote hackathons per jaar. En indien nodig door de ontwikkeling van toepassingen in eigen beheer;
- (4) Het verzamelen, produceren en delen van kennis, ervaring en expertise op het gebied van ontsluiting van onderwijsdata en hergebruik in netwerkverband;
- (5) Het begeleiden van de (semi)publieke sector op het gebied van onderwijs bij het verantwoord en duurzaam ontsluiten van onderwijsdata; (6) Het doorontwikkelen en vrijgeven van open onderwijs data middels onze community-led Open Onderwijs Data API.

Open Zorg Data

Zorg is een ingewikkeld en gevoelig onderwerp dat iedereen aangaat. Kansen worden gemist om burgers zelf in staat te stellen kwalitatief goede zorg te vinden en deel te maken van de zorgketen. Mensen leggen hun levens in handen artsen, ziekenhuizen en instellingen, een sector die ze nauwelijks kennen. Van een sector waar zo'n grote hoeveelheid publiek geld in omgaat, die zo'n groot

deel van de rijksbegroting omvat, en die een enorme impact heeft op de samenleving als geheel mag veel meer transparantie worden verwacht.

In 2013 concludeerde de Algemene Rekenkamer¹ nog dat opeenvolgende ministers van Volksgezondheid er de afgelopen zestien jaar niet afdoende in geslaagd zijn de transparantie in de kwaliteit van zorg zodanig te vergroten, dat de patiënt de informatie kan gebruiken voor zijn keuze en de Inspectie voor de Gezondheidszorg voor haar toezicht.

Nederland loopt internationaal achter op het ontsluiten van zorg data. In dezelfde week dat in Nederland bekend werd dat ziekenhuizen en instellingen elk jaar zeker 3 à 4 miljard euro te veel declareren bij zorgverzekeraars, ontsloot de Amerikaanse overheid data over de kosten die ziekenhuizen rekenen voor de honderd meest voorkomende patiënten-bezoeken.

In 2011 berekende McKinsey Global Institute dat het mobiliseren van zorg data in de VS een meerwaarde zou kunnen realiseren van \$300 miljard per jaar, oftewel \$1000 per persoon. Hiervan heeft twee-derde deel vorm van een besparing. In het VK is berekend dat door het ontsluiten van zorg data enorme besparingen mogelijk zijn. Dit komt door de onnodige inzet van dure merk medicijnen in plaats van generieke medicijnen. Door regionale verschillen in kaart te brengen, kunnen artsen in een regio de vraag voorgelegd krijgen waarom ze een specifiek medicijn veel vaker voorschrijven als collega's een regio verderop. Alleen al voor een drietal medicijnen was dat 233 miljoen euro.

De enige datasets in Nederland die op dit moment als open data beschikbaar zijn, zijn: 'Kosten van Ziekten', 'BIG-register' (meer dan 400.000 geregistreerde zorgverleners en is het laatst bijgewerkt in augustus 2012), 'KiesBeter' (informatie over ziekenhuizen: naam, adres en contactgegevens, specialisaties, poliklinieken, algemene diensten en medische voorzieningen, laatste update augustus 2012), 'Regelhulp' (informatie over zorg, welzijn, opvoeding e.a.) en 'Jaarverslagenzorg'.

Het DBC-systeem en DOT – met gegevens van zorgaanbieders over alle zorg die ze leveren en gedeclareerd hebben, wordt niet als open data ontsloten. Zorgaanbieders leveren deze data maandelijks aan vanuit de basisregistratie van hun zorg en de database bevat geen persoonsgegevens. Het systeem heeft een aantal afnemers zoals het ministerie van VWS, de Zorgautoriteit, het CvZ, het CBS en kan informatie geven aan derden op basis van de Wet Openbaarheid Bestuur. Voor transparantie is het van belang dat data die vrijgegeven kan worden als open data wordt ontsloten.

Ziekenhuizen, overheid en verzekeraars zullen zorg data openbaar moeten maken. Het ontsluiten en delen van deze gegevens zorgt niet alleen voor kwalitatieve en effectieve zorg, het redt ook nog eens mensenlevens. Bovendien leidt het ontsluiten van zorg data tot enorme kostenbesparingen.

¹ Indicatoren voor kwaliteit in de zorg, Algemene Rekenkamer, 28 maart 2013

Door zorg informatie als open data beschikbaar te stellen, kan iedereen er mee aan de slag. Ontwikkelaars, applicatie-bouwers en data analisten kunnen deze data toegankelijk maken voor de samenleving. Daarmee worden kwaliteitsverbeteringen in gang gezet, kunnen kostenbesparingen worden gerealiseerd en men krijgt meer vertrouwen en meer tijd. Bovendien creëert dit ook nog eens meer waarde.

Het delen van deze data helpt gebruikers met bewijsvoering voor beleid en besluitvorming, track performance, evaluatie en kwaliteitsverbetering, het identificeren van effectieve interventies, optimaliseren van gezondheidszorg paden en verbetert de gezondheid in het algemeen, wat op zichzelf al enorme maatschappelijke en economische waarde in zich heeft.

Open State zet de komende twee jaar de volgende mix van instrumenten in om deze doelen te bereiken:

- (1) Het verbinden van data-bezitters, data-gebruikers, data-eindgebruikers en onze Hack de Overheid-community van (her) gebruikers;
- (2) Het leiden van lobby voor het ontsluiten van open zorgdata;
- (3) Het stimuleren van her gebruik van open zorg data door het organiseren van competities en challenges en evenementen als twee grote hackathons per jaar. En indien nodig door de ontwikkeling van toepassingen in eigen beheer;
- (4) Het verzamelen, produceren en delen van kennis, ervaring en expertise op het gebied van ontsluiting van zorgdata en hergebruik in netwerkverband;
- (5) Het begeleiden van de (semi)publieke sector op het gebied van zorg bij het verantwoord en duurzaam ontsluiten van zorgdata;
- (6) Het vrijgeven van zorg data middels onze community-led Open Zorg Data API.

Open Cultuur Data

Voor de culturele (erfgoed) sector betekent open data een nieuwe vorm van transparantie en publieke toegang een grote uitdaging omdat instellingen vaak niet over de auteursrechten op de werken in collecties beschikken. Open State brengt daar met haar Open Cultuur Data netwerk verandering in. Open State bevordert het ontsluiten van open cultuur data en stimuleert her gebruik.

Samen met het Innovators Netwerk Erfgoedsector heeft Open State dit netwerk in 2011 opgericht. In 2012 werd dit initiatief op basis van de eerste successen ondersteund door Beelden voor de Toekomst en Creative Commons Nederland. Met het netwerk organiseerde Open State een masterclass waarmee 17 Nederlandse culturele (erfgoed) instellingen werden begeleid bij het open

stellen van hun data. Met het netwerk werden sessies georganiseerd op diverse evenementen en hackathons.

Het directe resultaat waren 38 open culturele datasets met toegang tot honderdduizenden items van toonaangevende instellingen zoals het Rijksmuseum, het Nationaal Archief, maar ook kleinschalige erfgoedinstellingen zoals het Regionaal Archief Leiden. Ook het netwerk is gegroeid en bestaat inmiddels uit een actieve groep cultuurprofessionals met praktische ervaring met open data, open data experts en ontwikkelaars met interesse in hergebruik van cultuurdata. Dit resultaat is ook opgepikt in het buitenland.

De komende twee jaar richt Open State zich op het uitbouwen van het Open Cultuur Data Netwerk zowel in deelnemers, ontwikkelaars en experts als in thematiek. Zo maakt Open State op dit moment een voorzichtige start met data en content van de publieke omroep. De nadruk ligt op het uitbreiden van het aantal datasets en op het vergroten van de betrokkenheid van de sector alsmede het MKB (denk bijvoorbeeld aan toerisme) bij het uitrollen van nieuwe diensten die gebruik maken van open cultuurdata. Daarnaast wordt een aantal activiteiten voorgesteld om het succes van het initiatief en de impact hiervan op de sector verder toe te laten.

Open State zet daarbij de volgende mix van instrumenten in: (1) Het verbinden van data-bezitters, data-gebruikers, data-eindgebruikers (o.a. in de vorm van apps en andere online toepassingen) en de verbinding met onze Hack de Overheid-community van (her) gebruikers; (2) Het leiden van de lobby voor meer open cultuurdata; (3) Het stimuleren van her gebruik van open cultuur data door het organiseren van challenges en evenementen als twee grote hackathons per jaar. En indien nodig door de ontwikkeling van toepassingen in eigen beheer; (4) Het verzamelen, produceren en delen van kennis, ervaring en expertise op het gebied van ontsluiting van cultuurdata en hergebruik in netwerkverband; (5) Het begeleiden van instellingen in de culturele sector bij het verantwoord en duurzaam ontsluiten van onderwijsdata; (6) Het doorontwikkelen en vrijgeven van open onderwijs data middels onze community-led Open Cultuur Data API.

Kern van de activiteiten is bevorderen van open toegang tot collecties en andere data van Nederlandse erfgoedinstellingen. Het accent zal liggen op het ontwikkelen en uitbouwen van toepassingen die een directe toegevoegde waarde voor de erfgoed sector leveren én bij kunnen dragen aan een duurzaam businessmodel kunnen ontwikkelen. Hiervoor zal Open Cultuur Data een zogenaamde 'Challenge' uitschrijven.

Parallel aan de Challenge zal er onderzoek naar de impact van Open Cultuur Data verricht worden en zullen wij activiteiten ontplooiën die de uitwisseling van kennis en ervaringen rond open data binnen de erfgoedsector bevorderen. Tenslotte zullen wij via het verder ontwikkelen van de onderliggende infrastructuur en de toegang tot de beschikbare data verbeteren (via een platform API).

